

Martin Mörck

– en mångsidig frimärksgravör

av Jane Rothlind

I *Postryttaren* 1999 presenterades Lars Sjööblom, Sveriges ende fast anställda frimärksgravör, i en artikel med tonvikten lagd på de senaste årens utgivning. Där framgick att Sjööblom, trots sin unika position, knappast fått någon publicitet och är i det närmaste obekant för svenska folket. All uppmärksamhet fokuseras i stället på vår mest kände frimärksgravör, Czeslaw Slania, som nu senast vid den stora frimärksutställningen "Nordia 2000", där hans tusende märke, det största som någonsin graverats, visades upp. Slania är onekligen en världsrekordhållare alla kategorier med 28 länder som uppdragsgivare.

Efter denne gigant är Martin Mörck vår internationellt mest kände frimärksgravör, omskriven även i utländsk fackpress. Beklagligt nog hade vare sig Martin Mörck eller Lars Sjööblom getts något utrymme på frimärksutställningen i Sollentuna. Det borde annars ha varit ett utmärkt tillfälle att breda intresset och förevisa några av kommande generations duktiga frimärksgravörer. Jämfört med Slania, som närmar sig de 80, måste 50-talister som Mörck och Sjööblom betraktas som rena ungdomar.

Mörck har under det gångna året haft fler danska än svenska frimärksuppdrag och bl.a. utfört en serie med fyra olika lövträd i kombinationstryck. *Eken* valdes till Nordens vackraste frimärke och det är där Martin Mörcks gravyr kommer bäst till sin rätt. Vårt grannland Danmark verkar satsa på ståltryck, medan däremot Sverige på sistone använt sig av offset i stor utsträckning.

JANE ROTHLIND

är fil.dr i konstvetenskap och född 1943. Hon är utbildad vid Nyckelviksskolan och Konstfack. Tidigare har hon bl.a. publicerat doktorsavhandlingen *Hans Norsbo och Falugrafikerna* (1986) jämte standardverket *Svensk svartvit grafik 1890-1990* (1992) och *Stig Borglind: en monografi med fullständig verkförteckning* (1997).

Posten har under det gångna året ägnat mycken tid åt kvalitetsarbete för ISO-certifiering. Vi får hoppas att utredarna har haft i åtanke att något som verkligen borgar för kvalitet och värdebeständighet är frimärket i stålstick. Mörck, som är en utåtriktad och verbal person, är inte bara verksam som frimärksgravör utan också som föredragshållare, och vet att lägga ut texten om gravyrkonstens månghundraåriga historia och teknik, den hantverksskicklighet och den tid som erfordras för att åstadkomma det lilla graverade frimärket. Här har han en mission

Eken valdes till Nordens vackraste frimärke 1999.

Mikroskåpet är ett viktigt hjälpmedel i Martin Mörcks arbete. Foto: Leif Hansson.

att fylla, för visst är det skillnad mellan vad Mörck och hans kunniga kolleger åstadkommer med stickeln och de färgglada, ofta reklaminfluerade offsetmärkena som spottas fram av en maskin på löpande band.

Sedel- och frimärkgravörernas antal har reducerats alltmer och Martin Mörck och Lars Sjööblom kan sägas tillhöra en liten exklusiv krets på cirka 100 personer räknat världen över. De är i stort sett jämnåriga, i 45-årsaldern båda, men i övrigt skiljer de sig åt i det mesta. Medan Sjööblom inte har några konstnärer i sin släkt, gäller det motsatta Mörck. Hans far är tecknaren, grafikern och målaren Niels-Henry Mörck, född i Oslo 1923, men sedan länge bosatt i Göteborg. Sonen Martin är för övrigt också norsk medborgare, men har även han valt

att slå sig ner på den svenska västkusten. Martin Mörcks mor är textilkonstnärinnan Ulla Mörck.

Redan som barn tyckte Martin om att teckna i det lilla formatet och uppmuntrades på alla sätt av föräldrarna. I hemmet kunde han studera gravyrer av gamla tiders mästare, som t.ex. Hendrick Goltzius och Rembrandt. Fadern var inte bara konstnär utan också filatelist och sonen lärde sig tidigt uppfatta frimärken som bildkonst. Det måste ha varit en närmast idealisk uppväxt för en blivande frimärksgravör. Mörck är inte den som går i flock, det fick därför räcka med grundskolan, där betygen i slöjd och teckning var bra.

Därefter följde flera konstkolor som påbörjades men oftast inte fullföljdes. Den tre år äldre system, Karin Mörck, började samtidigt, men gick ut kurserna. Hon är numera ateljéchef på Tumba och ägnar sig åt sedelformgivning. Övrigt tid ägnas måleriet i den egna ateljén. Framärken är däremot ett område som hon än så länge verkar ha överlåtit åt brodern.

Konstnärlig utbildning

Martin Mörcks konststudier inleddes hösten 1972 på Konstindustriskolans kvällskurs i Göteborg, där hans far, en gång elev, nu var rektor. Sedan följde ett år på Kursverksamhetens skola på dagtid och Guldsmedsskolans gravyrskola på kvällstid. Den sistnämnda utbildningen tyckte Martin Mörck var bra och i Göteborg var guldsmeden och läraren Vilhelm Christianson den ende som kunde lära ut konsten att använda en gravstickel. Niels-Henry Mörck, som hade en mångsidig utbildning från bl.a. Konstakademien i Köpenhamn, använde visserligen också stickel, men skar i trä, inte i metall.

De konstnärliga studierna avslutades med ett år på Konstindustriskolans dagkurs. Martin Mörck hade sökt till möbellinjen med påbrå från farfadern som var möbelsnickare, men upptäckte snart att också det var fel. Återigen hoppade eleven av, men ångrar sig nu och tror att om han valt linjen Grafisk formgivning, så hade nog studierna

fullföljts. På skolan hade lärarna gett honom rådet att ägna sig åt skulptur. Så kom det inte att bli, men visst drömmer Martin Mörck fortfarande om att arbeta med skulptur. Utbildningen kan ändå inte ha varit bortkastad, för på sin fritid bygger Mörck träbåtar. De djupa insikter som han skaffat sig om båtar uppbyggnad har också kommit till användning i arbetet som frimärksgravör.

Att nämna Martin Mörcks namn utan att samtidigt tala om båtar går knappast. Det har alltid varit ett av hans stora intressen. Efter två terminer på Konstindustriskolan bestämde han sig för att 1975 ta ett sabbatsår och tänka över sin situation. Ett alternativ var att gå till sjöss, ett annat att utbilda sig till kopparstickare genom att gå i lära hos en frimärksgravör. Några planer på att välja detta som yrke fanns ännu inte. Mörck, som har självkänsla och framåtanda, skickade arbetsprover till Posten och hörde sig för om praktikplats. Han fick positivt svar och började som lärling hos Postens frimärksgravör Arne Wallhorn på hösten samma år. Martin var då bara 20 år, men van att tillhöra de yngsta.

Arne Wallhorn

Wallhorn, som var i stort sett jämnårig med hans far, född 1921, hade i början av 40-talet utbildat sig både på Konstfack och på Akademiens gravyrskola under Emil Johanson-Thors och Harald Sallbergs tid. Väl att märka hade inte någon av dessa skolor undervisning i koppar- eller stålstick, som mera betraktades som en reproduktionsmetod än en konstnärlig teknik i sig. Arne Wallhorn fick dock möjlighet att träna upp sin färdighet med stickel under en tvåårig anställning som gravör på Sporrang. År 1945 började han på Posten och blev en verklig trotjänare som stannade fram till sin pensionering.

Det kom att bli Arne Wallhorn som lärde ut frimärksgravyens grunder till både Martin Mörck och Lars Sjööblom. Den sistnämnde hade honom som lärare på Gravyrskolan för gravörer och formgivare av värdetryck, 1979-1981, där för övrigt även Karin

Mörck ingick bland dussintalet elever. Som frimärksgravör kom Arne Wallhorn att hamna i skuggan av Czeslaw Slania, som inledde sin svenska karriär 1960. Han saknade dennes tekniska briljans, grundlagd under akademiska studier i Krakow. Martin Mörck talar dock om det poetiska uttryck som finns i Wallhorns frimärken. Lars Sjööblom anser att han var fantastisk och framhåller särskilt hur duktig han var som porträttgravör, med *Albert Einstein*, 1981, som exempel. Som människa var Arne Wallhorn en vänlig själ, som inte gjorde något väsen av sig, en man med dubbla glasögon på näsan och tofflor på fötterna.

De första frimärkena

Arne Wallhorn, som avled 1994, fick sitt första frimärksuppdrag 1953 efter att ha tjänat som lärling i åtta långa år hos vår förste inhemske frimärksgravör, Sven Ewert (1895-1959). Martin Mörck behövde inte vänta så länge. Redan efter två år, 1977, gavs hans övningsgravyr *Kattuggla* ut som första motiv. Den är i rent stålstick och huvudsakligen åstadkommen med hjälp av lätta, försiktiga och korta skär. Slutresultatet är litet grått, utan någon markerad svärta som kunnat ge djup åt bilden. Frimärket kommer bäst till sin rätt om det studeras under lupp. Fjäderskruden är rörande ambitiöst detaljstuderad på ett sätt som för tankarna till falugrafikern Stig Borglinds fågelstilbenen.

Martin Mörck visar sig vid förfrågan ha just ett sådant grafiskt blad i sin ägo, men anser själv att den konstnär som inspirerat honom mest är Edvard Munch. Detta gäller dock inte hans frimärkskonst, så vitt jag kan se. Mörck begick i sitt förstlingsverk en gra-

Kattuggla utkom den 8 september 1977.

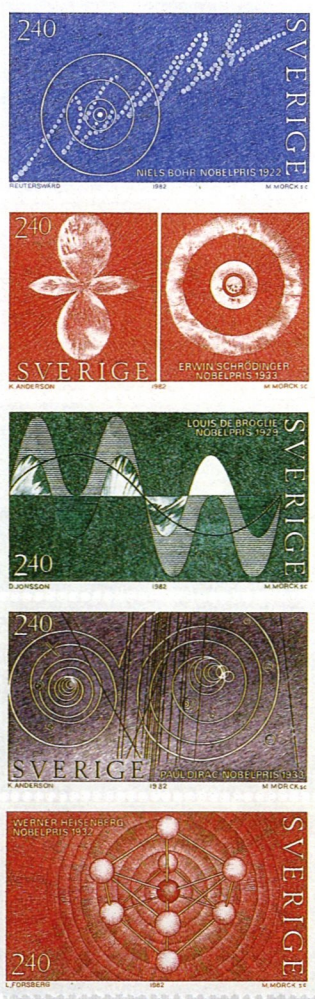
vörs mardröm och stack sitt namn rättvänt, vilket resulterade i att det blev bakvänt i trycket. Sådant innebär mycket extraarbete, men man gör inte om misstaget.

Lars Sjööblom debuterade som frimärksgravör fem år efter Martin Mörck, dvs. 1982. Han hade då fullföljt en fyraårig utbildning och började därefter direkt på Tumba bruk, som framgår av förra årets *Postryttaren*. Med sitt förslag till europafrimärke och *Anders Celsius* som motiv vann han pris. Porträttet är till sin karaktär helt olikt Mörcks nybörjarverk. Det är skärpt och stringent, har svärta och visar att arbetet med sedlarna på Tumba har gett säkerhet på handen, något som tar årtal att träna upp.

Martin Mörck kom aldrig att gå till sjöss. Han fick fortsätta uppdrag som frimärksgravör på freelancebasis och så trivs han bäst. Att som kollegan Lars Sjööblom arbeta som anställd skulle inte passa honom, helst som han gärna arbetar under dygnets sena timmar. Samma år som han fått ut sitt första frimärke, dvs. 1977, bosatte han sig på familjen Mörcks sommarställe på Grötö. Där har en fiskarbod inrättats som gravyrateljé, en inspirerande och ovanlig arbetsmiljö, som bl.a. beskrivits i Postens "En skapelseberättelse". Ibland saknar Martin Mörck kontakterna kolleger emellan och förmodar att de svenska frimärksuppgifterna skulle varit fler om han stannat i Stockholm.

Postens konstnärlige rådgivare Nils G. Stenqvist och Lars Sjööblom träffas vanligen varje vecka, medan mötena med Mörck inskränker sig till någon gång i månaden. Sådana kollegiala diskussioner är ibland behövliga. Det kan t.ex. vara svårt att själv se och bedöma om en bild håller, som vid vårt möte när Martin Mörck skall välja ut fyra målningar till en utställning.

Mörck har vid sidan av frimärksgravören också en egen konstnärlig verksamhet, något som Lars Sjööblom inte hinner med som heltidsanställd på Posten Frimärken. En gång har de båda kollegerna ställt ut tillsammans med ytterligare några frimärksgravörer på Gröna Paletten, 1987, under samlingsnamnet "Frimärket – det lilla grafiska

Nobelpristagare Atomfysik
utkom den 24 november 1982.

bladet". Båda visade utomordentliga prov på sin gravyrkonst, Sjööblom med t.ex. den lineärt stuckna *Fjällkvanne*, Mörck med konstnärligt utformade *Nobelpristagarfrimärken* från 1982 av en art som både Nils G. Stenqvist och undertecknad skulle vilja se mera av, men tyvärr föredrar flertalet föreställande bilder.

Martin Mörck har i övrigt haft många egna konstutställningar både i Sverige och utomlands och målar på sin fritid abstrakt i stort format. Det måste vara befriande för en frimärksgravör att lämna det oerhört koncentrerade, tålmodsprövande arbetet på en liten stålplatta och med en förlaga

Rum utan filial
utgavs den 25 januari 1978.

Frimärket med
Carl XVI Gustafs teddybjörn gavs ut
den 14 november 1978.

som noga måste följas och i stället uttrycka sig fritt, stort och efter eget behag. Men arbetet med stickeln har ändå blivit ett behov för Mörck och helst vill han utöva konsten varje dag.

Efter *Kattuggla* följde flera frimärksupdrag med varierande motiv alltifrån spårvagnar till slott. Martin Mörck är inte nöjd med alla sina tidiga märken, t.ex. Arne Jones skulptur *Rum utan filial*, 1978, som fick något degigt över sig. Mera tillfreds är han med den samma år graverade *Nalle* i utgåvan *Gamla leksaker*.

Bakgrunden till *Kattuggla* hade bearbetats med lätta, huvudsakligen horisontala stickelskär på fri hand. Både i *Rum utan filial* och *Nalle* utgörs fonden däremot av ett tätt, lineärt rutnät, som ger svärta i trycket och lyfter fram motivet. Som grafiskt verk föredrar jag ändå debutmärket, därför att stickelns sökande spår i stålet åstadkommer en mer levande yta.

Samarbete Ehrén/Mörck

Mycket säkert och kraftfullt är det första häfte som Martin Mörck fick ansvara för. Förlagorna till *Fornnordisk mytologi*, 1981, med sina asagudar hade utförts av Svenolov Ehrén och det var deras första uppdrag tillsammans. Här kan inskjutas att något samarbete Ehrén/Sjööblom emellan ännu inte ägt rum, vilket den sistnämnde beklagar. I *Posttryttaren* 1992 beskriver och förtecknar Christina Jägerbäck Ehréns frimärken 1970-1990. Noga anges nummer, utgivningsdag, tryckteknik och färg samt konstnärens kommentar, men förvånande nog framgår inte gravörens namn. I den löpande texten nämns Czeslaw Slania upprepade gånger medan kollegan Zlatko (Jakus) endast skym-

29 januari 1981 utkom *Fornnordisk mytologi*.

tar förbi med sitt förnamn. Martin Mörck förekommer inte överhuvudtaget, trots att Ehrén i intervjun uppger att *Formnordisk mytologi* är hans bästa märke.

Vid mitt samtal med Svenolov Ehrén åtta år efteråt vill han inte riktigt kännas vid det uttalandet. Nu anser konstnären haftet *Mot fjärran mål*, 1973, med fem svenska upptäcktsresande, vara det bästa – då det vackraste. Slania utförde gravvren och är den som fått de flesta uppdragen efter Ehréns förlagor. Enligt konstnären är det mycket sällan han har någon kontakt med frimärksgravören. Han gör en bild, gravören utför sitt arbete och det är två skilda saker. Det är fråga om en översättning, inte en tolkning. Ehrén vet att Postens frimärksgravörer är duktiga yrkesmän och att det inte blir galet. Konstnären säger sig inte kunna urskilja några speciella särdrag gravörerna emellan, men är glad att Martin Mörck i de fornnordiska märkena lyckades behålla så mycket av linoleumsnittets karaktär i sitt stålstick. Det kan inte ha varit helt lätt, eftersom metoderna bygger på rakt motsatta principer. Trä- och linoleumsnitt är ett högttrycksförfarande, medan koppar- och stålstick räknas som djuptryck.

Nästa uppgift för Mörck efter en förlaga av Ehrén var *Helgeandsholmen*, 1983, som även den utgick från ett linoleumsnitt. Om detta märke i 2-färgs ståltryck har konstnären inte något särskilt att anföra, vare sig i intervjun 1982 eller vid vårt samtal. Det rektangulära märket celebrerade återinvigningen av Gamla Riksdagshuset, vilket kanske inte framgår alldeles klart. Byggnaden, stucken av Mörck och tryckt i blått, återfinns uppe till höger och ger intryck av att sväva fritt. Huvudmotiv är Helgeandsholmen, efter en vy från 1500-talet, där gravören återigen lyckades väl med att överföra Ehréns linoleumsnitt till stålgravyr. Trycktonen är här hållen i en brun färgton, vilket på ett närmast perfekt sätt anknyter till gamla träsnitt.

Deras tredje uppdrag tillsammans var ett märke till minne av kompositören *Johan Helmich Roman*, utgivet 1994, dvs. 300 år efter hans födelse. Frimärket ingår inte i den

Helgeandsholmen
utgavs den 24 augusti 1983.

Johan Helmich Roman
hedrades med detta frimärke
den 26 augusti 1994.

tidigare nämnda förteckningen över Ehréns frimärken, som sträckte sig fram till 1990. Konstnären anser själv att det blivit ett vackert märke, men påpekar att han i sin tur hämtat förlagan från en 1600-talsskiss av Johan Sylvius, som bl.a. utförde plafonderna på Drottningholms slott. Märkets huvudmotiv är tre musicerande musiker från tiden, tryckta i fint stämd sepia. Ovanför figurerna avtecknar sig partituret till Romans Drottningholmsmusik i mild stålblå färg, som liknar gammalt bläck. Fonden är vit, orörd av gravörens hand.

Mörck har här fått arbeta på helt annorlunda sätt än i de två tidigare uppgifterna. Här förekommer inga djupa, kraftiga linjer eller rutnät utan endast lätta glidningar med stickeln och punkter för att illudera schatteringar. Detta är också ett sådant frimärke, som med fördel studeras med hjälp av förstoringsglas, på samma sätt som gamla tiders samlare avnjöt sina grafiska blad. Först då kan man riktigt se och uppskatta det arbete som nedlagts. Även Nils G. Stenqvist framhåller detta märke som ett vackert exempel vid en genomgång av Mörcks samlade produktion. Enligt min åsikt är Ehréns idé oerhört genomtänkt och gravören har

följt hans intentioner väl, men märket saknar den kraftfulla emblematiske karaktären hos *Fornnordisk mytologi*.

Trots att konstellationen Ehrén/Mörck står som upphovsman till tre frimärken, är det egentligen först i år de haft kontakt med varandra och i egentlig mening samarbetat. Till minne av författaren Ivar Lo-Johanssons födelse 1901 skall de göra var sitt frimärke. Denna gång skall Mörck både gravera och ansvara för sin förlaga. Han har aldrig träffat Ivar Lo utan utgått från olika fotografier. Enligt Ehrén har det blivit ett strålande porträtt, där också det litet kluriga hos modellen kommer fram. Han om någon bör kunna uttala sig i frågan, eftersom han kände författaren väl. Mörck är påtagligt glad och stimulerad av deras gemensamma uppdrag.

Han vill helst, i likhet med Lars Sjöblom, både stå för förlaga och gravyr, särskilt som förlagorna med åren kommit att bli alltmer utarbetade och därmed lämnar föga utrymme för frimärksgravören. Sven-olov Ehrén, som själv är grafiker, känner stålstickets särart, men flertalet av dagens formgivare saknar de kunskaperna och resultatet blir lätt en färgbild som mera lämpar sig för offset. Gravörens arbete kan komma att begränsas till att sticka konturlinjerna, varefter färgen valsas på och döljer gravyren.

Svensk hemslöjd

Det finns undantag bland formgivarna och Mörck nämner som exempel den lovande unge göteborgaren Anders Kornestedt. Han utförde de fyra förlagorna till *Hemslöjd 98*, som uppmärksammade den jubilerande Svenska Hemslöjden. I hans framställning av *lovikkavanten*, *svepasken*, *smidesljusstakarna* och *folkdräktsförklädet* gavs möjlighet för en friare tolkning och det märks på Mörcks stickelarbete, som fått liv. Principen är den att stickeln vilar i ett fast grepp inne i handen och sakta och säkert förs framåt i det hårda stålet. Där verktyget lyfts slutar linjen i en svag spets. Den omständigheten har gravören utnyttjat i arbetet med vanten, som trots det lilla formatet ger ett starkt in-

Lovikkavanten och svepasken i utgåvan *Svensk hemslöjd* utgavs den 19 mars 1998.

Smidesljusstaken i utgåvan *Svensk hemslöjd*.

Leksandsdräktens vardagsförkläde avbildas på detta frimärke i utgåvan *Svensk hemslöjd*.

tryck av tovtigt garn och vars konturer inte begränsas av några markerade linjer.

Det vackraste av dessa slöjdmärken är kanske ändå förklädet från Leksand, tryckt i röda, ockra och bruna toner. Mörck förevisar stolt hur han lyckats smyga in en mikroskopisk text till slöjdens fromma i en av de långsgående bårderna. Det säkra ögat för textilier kan man förmoda att Martin Mörck har sin mor att tacka för. Ett tidigt exempel är den broderade spets som han graverade när *Kulturen i Lund* fyllde 100 år, 1982. Han

En broderad spets från 1800-talets början visas på detta märke i utgåvan *Kulturen i Lund* från den 3 juni 1982.

är själv nöjd med frimärket, som på mig gör ett något blekt intryck, då både textil och text har tryckts i samma svagt gula ton, uppenbarligen för att likna en gammal, gulnad spets. Detta är inget som kan skyllas gravören, som lagt ner ett oerhört ambitiöst detaljarbete på det intrikata mönstret.

I de sexton år senare utförda slöjdmärkena, *Hemslöjd 98*, noteras att Mörck är långt säkrare på handen och för stickeln friare. Färgsättningen i samtliga dessa märken är konstnärligt sparsmakad och tillåts inte ta över gravyren. På min fråga om Martin Mörcks mor, textilkonstnärinnan Ulla Mörck, tecknat någon förlaga till sonen, blir svaret nekande. Det hade annars kunnat bli en intressant och givande konstellation. Däremot har far och son fått göra ett uppdrag tillsammans.

Far och son i samarbete

Inför hundraårsminnet av *Per Albin Hanssons* födelse 1985 anmodades Niels-Henry Mörck att lämna ett förslag. Såvitt sonen kan erinra sig, kom någon därefter på tanken att han kunde utföra gravyren. Det slut-

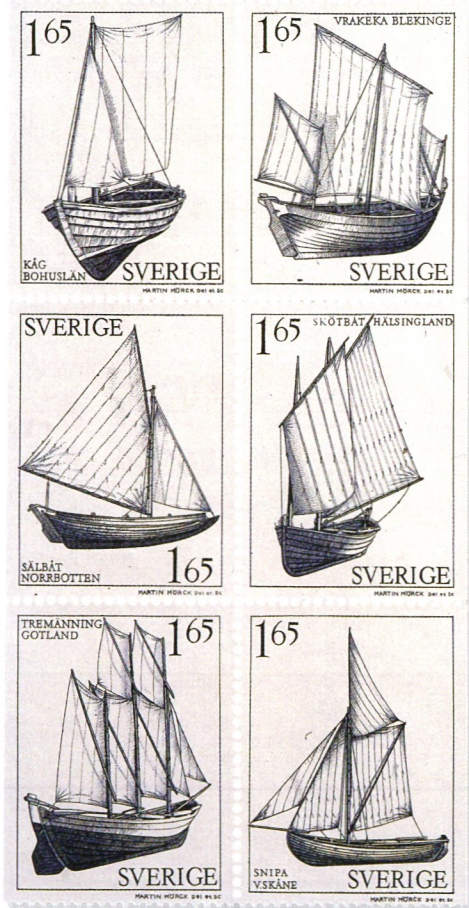

Frimärket med Per Albin Hansson i utgåvan *Personjubiléer* utkom den 12 oktober 1985.

liga resultatet har blivit ett relativt stort rektangulärt märke i rent stålstick. Till vänster syns en myndig, mörklädd Per Albin Hansson i talarstolen. Mot denna svarta kontrasterar de vita pappersark han håller framför sig och vattenglasets illusoriska blänk på pulpeten. Den teknik som Martin Mörck här använt anknyter till gångna tidens reproduktionsgrafiska metoder och förstärks av den stålsvarta trycktonen. Till höger i bakgrunden fladdrar socialdemokratiska fanor i rött, lätt skisserade och graverade i ett friare manér, som bryter mot figurframställningen. Valören är 1,60 och vid ett närstudium av ettan syns att stickeln missat någon bråkdels millimeter. Sådant brukar annars tas bort, enligt Martin Mörck, som också vet berätta att när det gäller typografi, arbetar han gärna med datorns hjälp och skärper sedan till bokstäverna med stickeln. Något fortsatt samarbete har det tyvärr ännu inte blivit.

Martin Mörck som ende upphovsman

Det bästa konstnärliga resultatet ger oftast ändå de märken, där frimärksgravören har fått komma med idén, teckna förlagan och sedan utföra gravyren. Första gången Martin Mörck fick möjlighet att genomföra ett eget förslag var 1981 med häftet *Allmogebåtar*, där även omslaget hade samme upphovsman. Ämnet låg honom varmt om hjärtat och det märks i utförandet hur väl han känner de gamla båtarnas konstruktion: *kåg från Bohuslän, vrakeka från Blekinge, sälbåt från Bottnenhavet, skötbåt från Hälsingland, tremänning från Gotland* och slutligen *en skånsk snipa*. Träbåtarna, tecknade som skalenliga modeller med seglen hissade, är lineärt och säkert överfödda till det hårda stålet. Slutresultatet har blivit stilrena, vackra frimärken, där inget tillåts dra betraktarens intresse från huvudmotivet – de gamla båtarna. Detta var också första gången som Mörck fick ägna sig åt det område som främst förknippas med hans namn, nämligen hav och båtar.

Häftet *Allmogebåtar*
gavs ut den 26 maj 1981.

insats han gjorde i utgåvan *Vilda djur 3*, där Piotr Naszarkowski, Lars Sjööblom och han själv delade på gravyrarbetet. Mörck utförde flertalet, både *hermelin*, *utter* och *bäver*. Djuren, efter Bo Lundwalls förlagor, är realistiskt framställda och avbildade i sin miljö. Pälsverket och växtligheten är så in i detalj redovisade att intrycket blir överarbetat jämfört med småspoven som omges av mycket ljus och luft. *Vilda djur 3* är tryckta i en över-

Ejder och Småspov
i utgåvan *Fåglar vid vatten* från
den 23 januari 1986.

Hermelin ingår i *Vilda djur 3*
som gavs ut den 2 januari 1996.

Djurfrimärken

För Lars Sjööbloms vidkommande är det djur och natur som framstår som huvudintresset och avspeglar sig i hans frimärkskonst. Undantag finns dock. För Martin Mörcks del betraktar jag småspoven i *Fåglar vid vatten*, 1986, som ett av hans bästa djurfrimärken. Lars Jonsson, den verkliga specialisten på området, hade ansvarat för förlagan. Den lilla vadarfågeln med den långa näbben balanserar på ett ben i strandkanten och avger lätta speglingar i vattnet. Frimärket är klart grafiskt till karaktären, tryckt i rent stål med fina gråtoner. Kompositionen – med allt i balans – är ett märke att glädjas över.

Själv vill Martin Mörck framhålla den

Utter från utgåvan *Vilda djur 3*.

Bäver ingår i *Vilda djur 3*.

välgående grön färgskala, som tar över och för vattendjur som utter och bäver känns fel. I *Posttryttaren* 1999 ville jag i stället framhålla Sjööbloms räv, efter Staffan Ullströms förlaga, som förebildlig. Djurets karaktär är väl fångad och den granna röda pälsen får komma till sin rätt mot en närmast obearbetad, ljus fond.

Samarbetande frimärksgravörer

Någon rivalitet tycks inte råda de två kollegerna emellan. Martin Mörck säger tvärtom att de har stort utbyte av varandra och gärna skulle vilja göra något tillsammans. Förutom de ovan nämnda djurmärkena har de haft ytterligare några gemensamma uppgifter under årens lopp, men knappast något som tillhör det mera minnesvärda.

År 1997 gjorde Mörck och Sjööblom tre märken var till häftet *Bilar* efter Peter Haventons förlagor. Det var populära, färggranna märken i kombinationstryck, som inte har mycket med konst att göra och där gravörens skicklighet, i Mörcks fall Volvo Duett, Porsche och SAAB, inte kommer till sin rätt.

De fyra märkena i utgåvan *Dansband*, 1999, får räknas till samma publikfriande genre. Sjööblom, Slania, Naszarkowski och Mörck fick det föga inspirerande uppdraget att utföra var sitt frimärke. Sådana märken vill man helst undvika att titta på alltför länge, medan det däremot är en ren njutning att försjunka i Martin Mörcks *Inlandets båtar*, 1988. Här hade han återigen fått svara för hela den konstnärliga processen alltifrån omslaget, som avbildar en älvbåt från Lima. Lägg dessa båtar bredvid bilarna och dansbanden och märk skillnaden!

Hav och båtar som huvudmotiv

I *Inlandets båtar* fortsatte Mörck den serie som inletts 1981 med *Allmogebåtar*. Frimärkena visar denna gång *snipa från Hjälmarén*, *byabåt från Vättern*, *kinningsbåt från Byske*, *kyrkeka från Åsnen*, *iseka från Vänern* och slutligen en *kyrkbåt från Locknesjön*. Även här har märkena fått vara i rent stålstick mot en

Volvo Duett från häftet *Bilar* som utkom den 4 oktober 1997.

Porsche 356A från utgåvan *Bilar*.

Saab 96 ingår i utgåvan *Bilar*.

obearbetad fond. Vissa båtar bär segel, andra inte, en viss beskärning av bilderna förekommer denna gång, men inte till förfång – det är ljusår till reklamens värld! Båtarnas rundade skulpturala former är fint fångade av frimärksgravören och den bruntonade tryckfärgen på gulnat papper är en fullträff. *Allmogebåtar* var en god inledning, men överträffas av *Inlandets båtar* även vad gäller omslagets design. Här kan man verkligen tala om frimärket som det lilla grafiska bladet och gärna se en fortsättning i samma konstnärligt sparsmakade stil.

Nästa frimärke i den mörckska kronologin med anknytning till hav var de fyra svenska *Fyrar* i 3-färgstryck, som Mörck 1989 fick i uppdrag att gravera efter givna förla-

Utgåvan *Inlandets båtar* från den 29 januari 1988 hör till Mörcks allra bästa frimärken.

gor. De håller inte samma höga klass som *Inlandets båtar*, något som knappast kan skyllas på frimärksgravören. Märkesvalören anser jag bl.a. får dominera på bekostnad av huvudmotivet, men det är ett intressant tema och jag hoppas att fyrarna *Nidingen*, *Sydostbrotten*, *Sandhammaren* och *Söderarm* kan följas av fler fyrar längs våra svenska kuster. De är på väg att försvinna, men är värda att bevara och avbilda, på samma sätt som de provinsiella träbåtarna av Mörcks

hand och det forna bondesveriges husdjur med Sjööblom som skicklig upphovsman.

Drygt ett decennium har gått sedan Mörcks fyrfrimärken gavs ut. Tiden borde vara mogen för en ny serie, inte minst med tanke på den omskrivna dokumentärfilmen "Fyren", som i skrivande stund står på repertoaren med Kristian Petri, Magnus Enqvist och Jan Röed som upphovsmän. Får man föreslå ett samarbete mellan filmarna och frimärksgravören?

Nidingen ingår i *Fyrar* som gavs ut den 31 januari 1989.

Sydostbrotten.

Söderarm.

Sandhammaren.

Två frimärken med regalskeppet Vasa, inför invigningen av det *Nya Vasamuseet* 1990, anförtröddes även de Martin Mörck, med Urban Frank som upphovsman till förlagorna. Denne valde att i förgrunden framställa 1600-talsbåtens skrov med dess dekorativa snickerier, fint detaljstuderade i stål av Mörck och tryckta i gråsvart, som går fram väl. Mot detta ställdes i fonden på båda märkena en liten, lineär skiss av den nya museibygnaden, återgiven i en orange färgskala, som var omdiskuterad i Postens

Nya Vasamuseet gavs ut den 15 maj 1990.

Vasas akterspegel visas på detta frimärke i utgåvan *Nya Vasamuseet*.

konst- och programråd. Personligen är jag positivt inställd till dessa frimärken som avviker från den gängse standarden både vad gäller komposition och färgsättning.

Två år senare, 1992, utgavs *I Columbus kölvatten*, en serie om tre, som korades till årets vackraste frimärke. Det är stora, granna märken, tänkta att se ut som en sammanhängande marinmålning i klassiskt manér. Martin Mörck hade fått i uppdrag att göra en serie frimärken som skulle manifesteras 500-årsminnet av Columbus Amerikaseglats och ingen kunde väl vara mera lämpad. Det gav honom möjlighet att forska på museer och i gamla arkiv. Han kom då på idén att göra tre båtar från respektive 1700-, 1800- och 1900-talet. Mörck vet vid det här laget det mesta om fregatten *Sprengtporten*, sjösatt 1768, och dess besättning, som bl.a. seglade på den gamla svenskkolonien S:t Barthélemy. Nästa sekel symboliserades av utvandrarfartyget och göteborgsbriggen *Superb* och den moderna tiden slutligen av atlantkappseglaren *Big T*, som går under svensk flagg.

De tre båtarna, som återges på samma frimärksblock, ser verkligen ut som om de för fulla segel stävade fram på samma hav och under samma himmel. Ovanför fartygen och utanför frimärkets perforering fladdrar en vimpel med texten *I Columbus kölvatten*. Det är Mörcks egen favoritutgåva

Blocket *Båtar i Columbus kölvatten* från den 26 mars 1992.

Häftet *Det marina arvet* utkom den 11 mars 1999.

och han är påtagligt stolt över resultatet. Tekniskt sett var märkena komplicerade att göra p.g.a. storleken, som gjorde att de inte kunde utföras på en sammanhängande stålplatta, utan måste graveras ett och ett, för att sedan präglas på en kopparcylinder. Därefter vidtog det tidsödande och tålmodsprövande arbetet att direkt på cylindern gravera in alla linjer som förbinder de tre märkena.

Mörck som föredragshållare

Mörck håller föreläsningar om *Båtar på frimärken* och det är både roligt och spännande att ta del av hans efterforskningar i t.ex. gamla loggböcker och jakten på förlagor. Ett uppdrag liknande *I Columbus kölvatten* var *Det marina arvet*, 1999, med anledning av en stor internationell frimärksutställning på detta tema, som ägde rum i Australien. Flera länder gav ut frimärken som anknöt till evenemanget och för svenskt vidkommande ombads Mörck att både formge och gravera en serie på fyra frimärken.

I samarbete med Göteborgs Sjöfartsmuseum valde han att först framställa en ostindiefarare efter en anonym 1700-talsmålning. På frimärket syns hur fartyget håller på att rustas för den långa och strapatsfyllda seglatsen till Kina. Båten ligger förankrad på det gröna, blanka vattnet i Göteborgs

hamn, alltmedan en liten jakt pilar fram och åter med utrustning. Älvsborgs fästning skymtar svagt i fonden. Fantasin tilltalas av detta vackra märke, som jag gärna betalar stipulerat utrikesporto för även om brevet bara skall sändas inom Sverige.

Nästa fartyg i serien bär namnet Mary Anne, en skonert som var det första svenska fartyget destinerat till Australien. Martin Mörck kan berätta att stor förundran utbröt i Sydney, då fartyget anlöpte hamn den 1 maj 1840, eftersom ingen kände igen flaggan. Där tog det ny last och fortsatte sin seglats, rundade Kap Horn i mycket svårt väder och lyckades med bedriften att genomföra den första svenska världsomseglingen. Denna historiska båt högs upp 1878 och resterna ligger på botten utanför Vaddö i Roslagen. Även förlagan till frimärket, en kistlocksmålning, har numera skattat åt förgängelsen. Men på Mörcks gravyr syns Mary Anne för fulla segel ute till havs.

På liknande sätt är den fyrmastade barken Beatrice framställd, efter en målning med marinmålaren Folke Sjögrens akvarell som grund. Det var också ett märkligt skepp, både snabbseglande och vackert, byggd i Aberdeen 1880. Hon kom att bli Sveriges första skolsegelfartyg, varför många nog minns henne. När Beatrice gick till upphuggning 1932 var hon äldst av alla fyrmastade barker i världen och man tycker att

hon därmed borde ha sparats för eftervärlden. Det är i alla fall en god sak att hennes minne bevarats genom Mörcks frimärke.

s/s Australic, slutligen, var den första ångare som anlöpte Australien år 1907. Året därpå mönstrade Evert Taube på som kollämpare. Det var ett av dåtidens modernaste fartyg, vilket inte hindrade att besättningen fick slita hund. Inte mindre än 13 rymningar förekom under resan och Evert Taube var en av dem som lyckades avvika. Hans "Eldarevals" skildrar det hårda livet ombord med kolboxar stora som hus. Även Australics saga är nu all och förlagan har hämtats från en marinmålning av den australiensiske konstnären A.V. Gregory. Ångaren är avbildad ute till havs, men här syns inga vita, buktande segel som på de tre andra båtfrimärkena, utan i stället bolmande, svart rök.

Det marina arvet var inte så tekniskt komplicerat att framställa som *I Columbus kölvatten*. Frammärkena har ordinär storlek och utformning och kunde därmed graveras och tryckas på vanligt sätt. De två båtseriemärkena från 1990-talet överensstämmer ändå i mycket med varandra. De är mer måleriska än grafiska till sin karaktär och stålsticket har kombinerats med färg i offset till skillnad mot de på 1980-talet utförda *Allmogebåtar* och *Inlandets båtar*, där gravyren får tala sitt klara, entydiga språk.

Mörck står också för gravyren till de tre frimärken som gavs ut 1997 under samlingsnamnet *Marina motiv*. Det stilrenaste och mest emblematiske är det som tillkom med anledning av att det nya marinmuseet i Karlskrona invigdes. Den bevingade galjonsfiguren från linjeskeppet *Carl XIII* bildar en perfekt diagonalkomposition mot en i övrigt obearbetad, ljus fond. Mörcks fina stickelarbeta kommer här till sin rätt i gråblått ståltryck på lätt tonat papper. Texten "Marinmuseum" ovanför skulpturen till vänster och valör och landsnamn i nedre högra hörnet står i god balans och är tryckta i en röd färgnyans.

Övriga två marina motiv var en kompassros från 1500-talet och en från 1700-talet, dekorativa märken med motivet centralt placerat och med underliggande kartbild kom-

Galjonsfigur i utgåvan *Marina motiv* från den 9 maj 1997.

Kompassros från 1500-talet i utgåvan *Marina motiv*.

Kompassros från 1700-talet i utgåvan *Marina motiv*.

pletterad med offsetfärg. De sistnämnda frimärkena utgavs med anledning av en internationell kartkonferens som ägde rum i Stockholm samma år.

Här kan nämnas att Martin Mörck även utfört frimärken med anknytning till hav och båtar för länder som exempelvis Åland, Danmark och Grönland. Säkert kan Sverige vänta fler i samma genre, då det är en motivkrets som är omtyckt av svenska folket. Mycket populära blev t.ex. de båtfrimärken med nytto- och nöjesträffiken på Stockholms vattenvägar, som kollegan Lars Sjööblom utförde till Kulturhuvudstadsåret 1998. Ett av dem, stort, med Stockholms slott i fonden, valdes till årets vackraste. Att sedan frimärksgravören inte är av samma åsikt är en

annan sak. Båtar tillhör inte Sjööbloms favoritmotiv, men ett stort intresse delar han med Mörck – och det är porträtt. Att det är bland det svåraste som finns att göra, där om är de också överens.

Porträtt

Som tidigare framgått, utgavs Lars Sjööbloms första frimärksporträtt 1982. Det var en självpåtagen tävlingsuppgift med Anders Celsius som huvudmotiv och hans uppfinning termometern som attribut i stringent och lineärt utförande.

Utan något egentligt uppdrag och som övningsgravyr gjorde Martin Mörck 1977 sitt första porträtt, en valörrik och känsligt stucken bröstbild av *Hjalmar Bergman* i hatt, utan attribut och mot en ljus, obearbetad fond. Märket kom att utges i samband med att det 1983 var 100 år sedan författaren föddes och det trycktes i sobert blått.

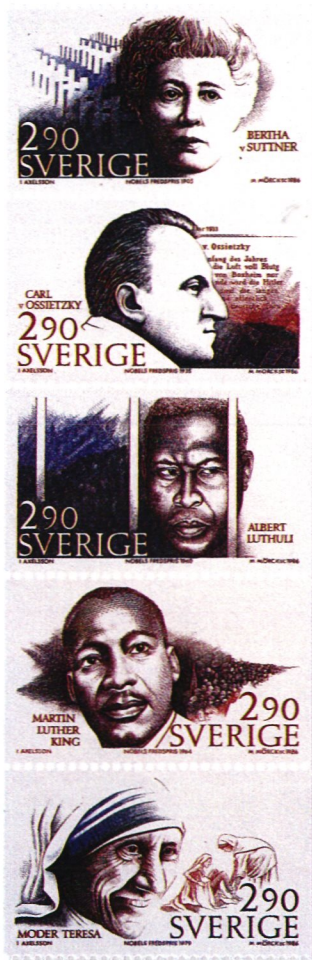
När Mörck nu ser sitt Bergmanmärke, tänker han mest på sådant han skulle vilja ändra. Kollegan Lars Sjööblom nämner emellertid i uppskattande ordalag detta porträtt och jag räknar det också som en av mina favoriter. Mörcks sökande linjer har fint fångat författarens karaktär trots det lilla formatet.

Mindre road är jag av flerfärgsfrimärket *Clownen Jac*, efter titeln på Hjalmar Bergmans sista bok. Detta utkom samtidigt och har som motiv en pajas efter förlaga av Nisse Skoog och med Martin Mörck som gravör. *Clownen Jac* saknar märkeskaraktär och är till manér och utförande så olikt författarporträttet att de två frimärkena inte verkar höra samman.

Sitt första stora och hedersamma uppdrag som porträttgravör fick Mörck 1986, när han utförde häftet *Nobelpristagare – Fred*, med bl.a. Bertha von Suttner, Martin Luther King och Moder Teresa efter förlaga av Ingalill Axelsson. Till dessa märken i tre-färgstryck har dock gravören inga särskilda kommentarer att komma med. Däremot framhåller han gärna en senare uppgift inom samma genre, nämligen *Nobelpristagare – Litteratur*, 1990. Förlagorna är återigen

Den 24 augusti 1983 utgavs porträttet med *Hjalmar Bergman*.

Häftet *Nobelpristagare – Fred* utkom den 25 november 1986.

utförda av Ingalill Axelsson och de författare som avbildas är Pär Lagerkvist, Ernest Hemingway, Albert Camus och Boris Pasternak.

Dessa märken i enfärgat blått, rött, grönt och blått har betydligt mer karaktär och genomslagskraft än de mer lösligt komponerade fredspristagarna. Att både Lagerkvists och Hemingways pannor har beskurits något hårdhänt, har jag däremot svårt att förlika mig med. Gravören rör inte för detta tilltag och han är själv nöjd med Pär Lagerkvists porträtt. Diktaren är avbildad i tänkarpose, det tungt massiva huvudet vilar i händerna, blicken är fjärrskådande. I fonden syns ett mörkt töcken, som ger djup åt bilden. Även porträttet av Hemingway är vällyckat och man ser hur stickeln mejslat ut det dekorativa, vita skägget och de kisande ögonen. Den stiliserade och som symbol tänkta svärdfisken, "Den gamle och havet", är dock mindre bra i sammanhanget. Mörck är i dessa författarporträtt mycket säker på handen. Så tar det också något decennium innan en frimärksgravör till fullo behärskar den svåra konsten.

Till sitt vackraste porträttfrimärke vill Mörck utnämna *Descartes* efter en målning av Frans Hals. Det var ett uppdrag för Frankrike, utfört 1996, som en gammalmästerlig reproduktionsgravyr med mycket stickelarbete, tryckt i rött, mot vilket ansiktets ljusa karnation och den vita snibbkragen framträder väl. Utländska märken går måhända utanför ramen för denna artikel, men den franske filosofen har onekligen sitt intresse även ur svensk synpunkt. Det var han som myntade uttrycket "jag tänker, alltså finns jag till" och som 1649 kallades till vårt land av drottning Kristina, där han dock påföljande år avled. Detta uppdrag resulterade i en artikel i fransk fackpress, där det ifrågasattes om inte Martin Mörck var den nye Slania. (N. Firth, *Un graveur Suédois en France*. MM, le nouveau Slania? *Timbroscopie*, dec. 1997)

Här kan också nämnas att Martin Mörck 1997 fick det hedersamma uppdraget att gravera ett porträtt av *Drottning Margrethe* av Danmark, som ju har nära anknytning till

Häftet *Nobelpristagare – Litteratur* utgavs den 27 november 1990.

Den 30 mars 1996 utgavs det franska frimärket med René Descartes.

vårt kungahus och för övrigt själv har tecknat frimärksförlagor. Det är ett inofficiellt porträtt av drottningen i profil med håret uppsatt i en enkel svinrygg och trycket i enfärgs stål, stramt och sobert. Motsvarande uppdrag skulle Martin Mörck gärna vilja ha även i Sverige.

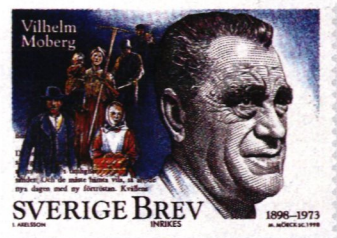
Han skulle över huvud taget önska flera svenska porträttbeställningar, men anser att de snarare minskat med åren. 1998 fick han emellertid i uppgift att till *100-årsdagen av Vilhelm Mobergs födelse* den 20 augusti gravera ett porträtt, återigen efter en förlaga av Ingalill Axelsson, ett samarbete som alltid varit stimulerande. Mörck är nöjd med resultatet och både Sjööblom och Stenqvist omnämner det i positiva ordalag. Mobergs karaktäristiska nuna syns till höger och lyckligtvis har inte hans huvud "skalperats" på samma sätt som de tidigare nämnda nobelpristagarna i litteratur. De buskiga ögonbrynen och de markerade dragen är i rent stålstick och framträder med skärpa tryckta i mörkt grått. Till vänster syns i färg och i kombinationstryck några små figurer ur Mobergs romaner och ett textavsnitt. Personligen föredrar jag att hålla för den vänstra halvan och låta författarens ansikte framträda ensamt, men svenska folket vill ha färg och märket blev mycket omtyckt.

Samma år som Mörcks Mobergmärke, dvs. 1988, utgavs Sjööbloms gravyr av Sigrid Undset efter fotoförlaga, vilket ger tillfälle till jämförelser. Den norska författarinnan, som fick Nobelpris 1928, är avbildad en face. Till skillnad mot Moberg, som blickar ut ur bilden, möter Undset betraktarens blick. Ansiktets mjuka rondör har Sjööblom fångat fint i punktgravyr, medan Mörck format Mobergs drag genom ett korsande linjespel. Sigrid Undset har tacknämligt nog utförts i ren stålgravyr, utan inkomponerade romanfigurer eller andra attribut. Resultatet har blivit ett mycket levande porträtt, ett grafiskt konstverk i miniatyr.

De båda kollegorna använder sitt arbetsverktyg stickeln på litet olika sätt. Sjööblom är känslig på handen och vill gärna pröva sig fram på plåten efter eget huvud. Mörck har tillägnat sig ett kraftfullt och huvudsak-

Detta danska frimärke med Drottning Margrethe gavs ut den 14 januari 1997.

Vilhelm Moberg utkom den 20 augusti 1998.

Det amerikanska frimärket med Virginia Apgar kom den 24 oktober 1994.

ligen lineärt manér och har som en av sina förebilder den amerikanska banknotestilen. För USA:s räkning har han fått utföra flera porträtt på i landet bemärkta personer, som jag dock måste bekänna min okunnighet om. Det amerikanska samarbetet inleddes 1994 med ett porträtt av en Virginia Apgar. Där måste den givna förlagan noga följas, vilket knappast ger utrymme för någon personlig tolkning.

Vid studier av Mörcks senast graverade porträtt för USA av en Mary Breckinridge, 1998, som gjort insatser inom sjukvården, kan jag inte tycka annat än att det är tämligen trist, vilket främst får tillskrivas en intetsägande förlaga av passfotokaraktär och en

Frimärket med Mary Breckinridge
utgavs den 9 november 1998.

blaskig blå tryckton. Intet säger mig att Martin Mörck fört stickeln och signatur som kunnat ge vägledning saknas. På sitt sätt är det ändå roligt att kunna konstatera att Mörcks svenska frimärksporträtt står klasser över de två ovan nämnda amerikanska märkena, där utgivaren inte verkar ha haft en tanke på att ett frimärke kan vara både vackert och konstnärligt förutom funktionellt.

Bok om porträttgravyr

Martin Mörck vet mer än de flesta hur frimärksporträtt utformas världen över, inte bara i USA, utan också i Italien, Japan, Kina, Ryssland och Österrike. Han inledde sina studier 1993, ursprungligen för att han ville lära sig själv. Mörck har fått stöd genom stipendier från bl.a. Statens konstnärsnämnd, men har ändå till stor del bekostat resor och uppehålle själv.

Så småningom vidgades planerna till att omfatta en bok som skulle behandla porträttgravyr på frimärken och sedlar från 1800-talet till våra dagar. Både historia och teknik kommer att ingå och Mörck har intervjuat formgivare, gravörer m.fl. Boken, med arbetsnamnet "Om porträttgravyr", ligger klar i manus och ett mycket rikt bildmaterial ingår. Det är med stor spänning man ser fram

Martin Mörck i sin ateljé. Foto: Leif Hansson.

emot att snart få ta del av resultatet av detta mångåriga och länge aviserade arbete, som kommer att bli det första i sitt slag.

Det är svårt att förstå hur Martin Mörck har hunnit med att forska och skriva en bok vid sidan om allt annat, men så säger han sig också arbeta nästan jämt. I sin egenskap av frimärksgravör har han för Sveriges räkning graverat drygt 120 frimärken. Därtill kommer alla utländska märken, alltifrån det första uppdraget som utfördes för Åland 1987. Mörck har vid det här laget gjort frimärken för samtliga nordiska länder utom för Norge, vilket kan förefalla egendomligt med tanke på att han är norsk medborgare. Förklaringen är den att i Norge finns två heltidanställda gravörer och dessa utför samtliga märken.

Många andra länder har visat intresse för Mörcks frimärkskonst, förutom de tidigare nämnda, bl.a. Kina och Monaco. För den som behärskar finska språket finns en kortfattad verkförteckning i *Filatelisti*, nr 6, 1999. Snart återstår förhoppningsvis inte något land, där inte Martin Mörck haft olika uppdrag som formgivare, sedel- och frimärksgravör. En spännande och stimulerande tillvaro, som också innebär mycket hårt slit och arbete under press. Men Martin Mörck är sin egen, driftig och energisk och full av idéer och uppslag.

Att Mörck trots sina många utländska uppdrag och framgångar vill ha fler uppdrag för Sverige och Posten Framärken kan avslutningsvis fastslås och det skall bli intressant att se hans porträtt av Ivar Lo-Johansson, nu under arbete. Med sin utåtriktade och positiva personlighet, sina kunskaper och kontakter kan Martin Mörck betraktas som en verklig tillgång för den svenska frimärkskonsten och han vet att framhålla hur viktig stålgravören är i detta sammanhang.

Litteratur

Alexandersson, Erik S.,

En mästare på små ytor.
Svenska Dagbladet 2/10 1995.

Askaner, Magnus,

Gravören som har hav och båtar som specialitet. *Nyhetsposten* nr. 18, 1992.

Firth, Nicola,

Un graveur Suédois en France.
Martin Mörck, le nouveau Slania?
Timbroscopie dec. 1997.

Frimärket. Det lilla grafiska bladet.

Utställningskatalog, förord Nils G. Stenqvist,
Gröna Paletten, Stockholm, 1987.

Hansson, Bengt,

En ovanligt garvad gravör.
Göteborgs-Posten 1/12 1996.

Holters, Märta,

Man måste veta hur en båt är byggd ...
Svenska Dagbladet 3/2 1989.

Jägerbäck, Christina,

Ett frimärke skall se ut som ett frimärke.
Postryttaren 1992.

Kaivertaja Martin Mörck

/Gravören Martin Mörck,

Svensk översättning Henrik Wirzenius.
Filatelisti nr. 6, 1999.
Anm. Verkförteckningen är ej översatt.

Mörck, Martin,

Båtar på frimärken. Föredrag i manus.

Nordquist Göran,

Jag kan inte sitta still. En skapelseberättelse.
Posten Framärken, Stockholm, u.å. Även i engelsk version.

Postryttaren,

1983-1999. Fortlöpande, kortfattade notiser
om Mörck av bl.a. Arne Carlbom.

Rothlind, Jane,

Lars Sjööbloms svenska frimärken 1995-1996.
Postryttaren 1999.

Sylwan, Björn,

Betydande porträttfrimärksgravörer. Manus.

Torsede, Kerstin,

Martin blev nyfiken på porträttgravyr.

Nyhetsposten nr. 8, 1999.

Tullberg, Sigurd

Martin Mörck – konstnär och frimärksgravör. *Svensk Filatelistisk Tidskrift* nr. 8, 1988.